

Tanzimat Edebiyatında Roman

Tanzimat Edebiyatında Roman

Türk edebiyatında roman 1860'tan sonra başlar. Edebiyatımızdaki ilk roman, François Fenelon'un (Fıransua Fenelon) Yusuf Kâmil Paşa tarafından Telemak (1862) adı ile çevrilen ilk çeviri romandır. O dönemde çevirisi yapılan diğer romanlar: Sefiller, Monte Kristo Kontu, Atala, Paul ve Virginie vb. dir. Fransız romanlarından çevrilen örneklerin ardından Ahmet Mithat Efendi, Namık Kemal, Şemsettin Sami gibi yazarlar roman yazmaya başlamışlardır. Türkçede roman niteliğini taşıyan ilk yerli roman, Şemsettin Sami'nin Taaşuk-ı Talat ve Fitnat adlı eseridir.

Tanzimat Romanında İşlenen Konular ve Temalar

Bu dönemde verilen eserlerde -Romantizm akımı etkisiyle- sanatçılar daha çok sosyal sorunları ele almışlardır. Sosyal konuların yanında günlük yaşam ile kadın - erkek ilişkileri, yanlış ve mutsuz evlilikler, esaret, Batılılaşmayı yanlış yorumlayan gençleri konu olarak işlemişlerdir. Dönemin sosyal bir gerçekliği olarak eserlerde aynı anda eski ve yeni aileler, kurumsal düzen, âdetler bir arada bulunmaktadır. Bu dönem roman kahramanları çoğunlukla tek yönlü olarak ele alınmışlardır. Bu nedenle kişiler daha çok tip özelliği taşımaktadır. Halkı aydınlatmak ve eğitmek rolünü üstlenen sanatçılar, eserlerinde kişiliklerini ve düşüncelerini saklama gereği duymaz ve eserin içinde bunu dile getirir. Sanatçıların kişiliklerini eserde ortaya koymaları, kahramanları taraflı bir şekilde anlatmaları ve betimlemelerdeki acemilikten dolayı bu dönem romanları kusurlu olarak görülür. Eserlerde halkı aydınlatmak gayesi bulunduğu dil, divan edebiyatına göre daha sade kullanılmıştır. Olaylar genellikle iyilerin ödüllendirilmesi, kötülerin ise cezalandırılması şeklinde bitmektedir.

Tanzimat Romanının Gelişimi Hakkında

Batı'dan gelen roman, Tanzimat Dönemi'nde iki yoldan gelişmiştir. Birinci yol, Ahmet Mithat'ın, Batılı hikâye ve romanla Türk halk hikayelerini uzlaştırmaya çalıştığı yoldur. Yazar, romanlarını yazarken halk hikayelerinden yararlanmışır. Sanatçının bu tarz ile yaptığı, halk hikayesinin modernleştirilmesi çalışmasıdır.

Tanzimat romancılığındaki ikinci yol ise Namık Kemal'in Batılı hikâye ve roman tekniğini uygulamaya çalıştığı yoldur. Tanzimat edebiyatının diğer romancıları Ahmet Mithat'ın değil, Namık Kemal'in yolunu seçmişlerdir.

Tanzimat dönemi edebiyatında Ahmet Mithat popüler romanın, Namık Kemal edebî (sanatkârane) romanın öncüsü olarak ortaya çıkmış, bu iki romancı roman kurgusunda, tekniğinde, dil ve üslupta ayrılarak iki ayrı damar oluşturmuşlardır.